

А. В. Мерзляк

доктор наук з державного управління, професор,
директор Інституту управління Класичного приватного університету

Д. С. Скрябіна

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту Інституту управління
Класичного приватного університету

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РЕГІОНИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ

У статті здійснено аналіз основних тенденцій та структури залучення прямих іноземних інвестицій у суспільно-економічне життя України та її регіонів. Охарактеризовано механізми державного регулювання щодо залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. Проведено розподіл регіонів України залежно від обсягів залучених прямих іноземних інвестицій та обґрунтовано досвід кожної групи у частині залучення інвестицій. Визначено рейтинг соціально-економічних макрорегіонів України з точки зору залучення прямих іноземних інвестицій, а також рівня інвестиційної ефективності. Виявлено позитивний досвід заохочення та використання прямих іноземних інвестицій регіонів та соціально-економічних макрорегіонів – лідерів у цій сфері.

Ключові слова: механізми державного регулювання, прямі іноземні інвестиції, регіони, макрорегіони, соціально-економічний розвиток, суспільно-економічне життя, інвестиційна ефективність, тенденції та пріоритети, рейтинг.

Постановка проблеми. Забезпечення позитивного іміджу, сталого розвитку України та її регіонів багато в чому залежить від залучення додаткових інвестицій у різні сфери суспільно-економічного життя. Також сучасні українські реалії диктують необхідність оновлення системи державного регулювання окремих сфер, а курс на євроінтеграцію змушує український уряд сприяти досягненню «європейських стандартів» шляхом реалізації низки реформ. При цьому докорінна трансформація багатьох процесів у державі потребує залучення додаткових інвестицій із-за кордону, оскільки внутрішніх джерел для цього процесу недостатньо.

Водночас у державі не застосовуються ті механізми та інвестиційні стимули, що використовує більшість зарубіжних країн. Останніми роками основна увага у частині покращення інвестиційного клімату була спрямована переважно на спрощення умов ведення бізнесу (лібералізацію та дерегуляцію), внаслідок чого країна

покращила свої позиції, увійшовши у попередні роки до списку 25 країн-реформаторів умов ведення бізнесу, й у рейтингу «Doing Business 2018» опинилась вже на 76 місці (займаючи за окремими складниками кращі позиції, ніж багато країн Східної Європи, зокрема за отриманням кредитів посіли 29 місце, отриманням дозволу на будівництво – 35, оподаткуванням – 43 [1]). Проте це суттєво не вплинуло на кількісні показники залучених прямих іноземних інвестицій в Україну. За роки соціально-економічної нестабільності відбулось певне скорочення.

Крім того, істотною в Україні залишається диференціація рівня залучених інвестицій залежно від окремого регіону. Так, більша частина загального обсягу прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ) в Україні припадає на м. Київ. Однак 19 її областей залучили сумарно лише сьому частину загального показника. Це зумовлює актуальність дослідження основних тенденцій залучення прямих іноземних інвестицій та інструментів стимулювання

в регіони України в системі суспільно-економічного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у теоретичне обґрунтування та аналіз практичного досвіду залучення прямих іноземних інвестицій зробили такі зарубіжні вчені, як С. Баренс, Дж. Бейлі, О. Гелбрейт, П. Дж. Гітман, Дж. Грінвуд, Р. Фіндлі, А. Хіршман та ін. Проблемам державного регулювання залучення та стимулювання прямих іноземних інвестицій у країну присвячено наукові праці таких вітчизняних науковців, як В. Бодров, М. Долішній, А. Задоя, В. Мартиненко, О. Передерій, А. Пересада, Ю. Петруня, В. Федоренко, А. Шаров, І. Яремчук та ін.

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій та пріоритетів залучення прямих іноземних інвестицій у регіони України та механізмів регулювання в системі суспільно-економічного життя та з урахуванням соціально-економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційне співробітництво України з іншими країнами залишається перспективним напрямом реалізації державної зовнішньоекономічної політики. Останніми роками було здійснено низку позитивних зрушень в інвестиційній сфері (спрощена дозвольна процедура, вдосконалена податкова система, забезпечено більш високий рівень гарантій інвестицій тощо). Водночас залишається низка завдань, що постають у цій сфері перед державою та її регіонами і на подальшу перспективу (підвищення рівня інвестиційної привабливості шляхом детінізації та демонополізації економіки, перерозподіл потоку залучених інвестицій на користь вкладання у високотехнологічні та наукомісткі виробництва, розвиток внутрішньої інфраструктури), що має призвести до модернізації економіки в цілому та окремих її галузей.

Останніми роками державними органами влади було реалізовано низку заходів з удосконалення механізмів державного регулювання процесу залучення іноземних інвестицій у частині покращення інвестиційного клімату в Україні, а саме:

– адміністративно-правовий механізм: запроваджено при Президентові України Раду вітчизняних та іноземних інвесторів;

скасовано адміністративний бар'єр для залучення закордонного капіталу в країну в контексті обов'язковості реєстрації іноземних інвестицій; упроваджено національний режим для іноземних інвесторів, що гарантує рівні права з вітчизняними інвесторами;

– організаційний механізм: спрощення дозвільних процедур (активна реалізація принципу «єдиного вікна» та «єдиного офісу»); відміна ліцензування низки видів діяльності;

– економічний механізм: стимулювання переходу країни на інноваційну модель розвитку через поступове зниження рівня податку на прибуток; покращення інвестиційної привабливості країни через зменшення ставки ПДВ; реалізація «автоматичного» відшкодування ПДВ платникам податків, які своєчасно виконують податкові зобов'язання та зобов'язання щодо Єдиного реєстру податкових накладних [2].

Аналіз основних тенденцій залучення прямих іноземних інвестицій в Україну свідчить про різкий спад обсягів у період соціально-економічної нестабільності в Україні (з 53,7 млрд. дол. США у 2014 р. до 36,1 млрд. дол. США у 2016 р.) та початок поступового зростання у 2017 р. (37,5 млрд. дол. США). За даними Державної служби статистики України, станом на 01.01.2017 р. 26,2 млрд. дол. США або 69,9% усього потоку прямих іноземних інвестицій надходили з країн ЄС (наприклад, на початок 2000-х рр. закордонні інвестиції з країн ЄС становили лише третину всіх надходжень), що свідчить про те, що ЄС є ключовим партнером України у сфері інвестиційного співробітництва. Із європейських країн п'ятірку лідерів у сфері прямого інвестування в Україну на цей період становили Кіпр (9,7 млрд. дол. США), Нідерланди (5,9 млрд. дол. США), Велика Британія (2 млрд. дол. США), Німеччина (1,6 млрд. дол. США), Франція (1,3 млрд. дол. США) [3].

Основною формою реалізації інвестиційного співробітництва України з країнами ЄС є співпраця з Європейським інвестиційним банком (далі – ЄІБ), головним завданням якого є фінансова підтримка довгострокових інвестиційних проектів на території ЄС (із 2008 р. й на території країн ініціативи

«Східне партнерство») з метою оновлення та розвитку інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності окремих галузей, реалізації політики енергозбереження тощо. Кошти, які направляються ЄІБ в Україну, використовуються задля:

- удосконалення інфраструктури у сфері транспорту та енергетики (модернізація ГЕС, будівництво ліній електропередач, ремонт газотранспортної системи, модернізація транспортних шляхів сполучення тощо);
- розроблення енергоефективних технологій та реалізація заходів щодо охорони навколишнього середовища (проекти у сфері водовідводу та водопостачання, енергозбереження та опалення в громадських будівлях, утилізації твердих відходів і т.д.);
- реалізації проектів в освітній сфері (як пріоритетного напрямку фінансуван-

ня на сучасному етапі визначено заходи щодо енергозбереження у приміщеннях навчальних закладів);

– підтримки українського приватного ділового сектора (співпраця з ПАТ «Ерсте Банк» (Австрія), ПАТ «Банк «Форум» (ФРН, група Коммерцбанк), ПАТ «Укресімбанк» та «Укрсоцбанк» (Італія, група Унікредіт) та іншими провідними банками ЄС у сфері фінансування проектів за участю українських приватних підприємств) [4].

Аналіз структури залучених ПІІ в економічну сферу суспільного життя свідчить про те, що найбільші обсяги інвестицій були спрямовані на фінансову та страхову діяльність (26,4%), промисловість (25,8%) та оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (13,6%) (рис. 1).

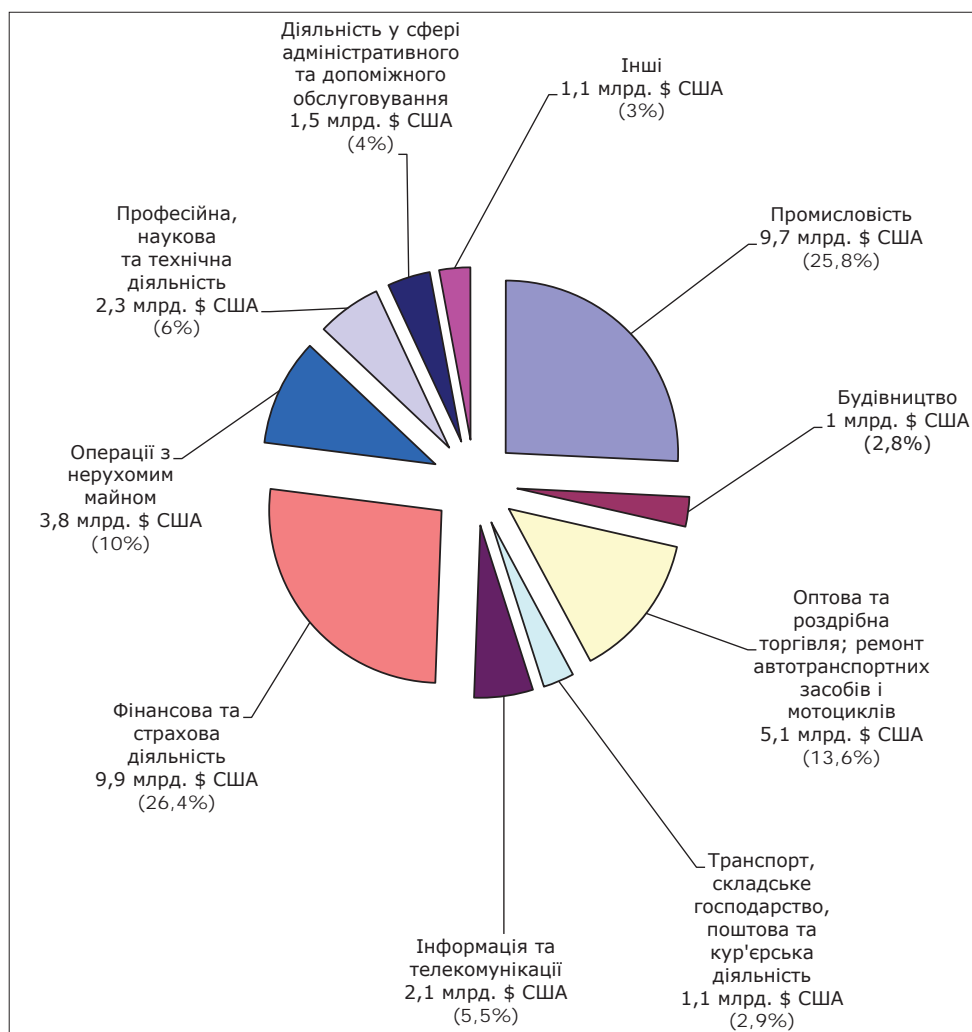

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економічну сферу суспільного життя, 2017 р. *

* Складено за даними Державної служби статистики України [3] (без урахування АР Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції (наразі – Операції об'єднаних сил))

Водночас слід зазначити, що обсяги залучення іноземних інвестицій у регіони України не повністю свідчать про цільову та структурну ефективність залучених коштів. Це стосується того, що в сучасних умовах частка залучених у банківську сферу коштів використовується для кредитування споживчого попиту на імпорتنу продукцію, підтримуючи при цьому іноземних виробників; спостерігається нерівномірність розподілу залучених ПІІ за галузями та регіонами України, зокрема найбільша частка залучених коштів концентрується в м. Київ, монополізовано окремі ринки іноземними інвесторами та про фактичну відповідність статистичних даних «реальним» показникам (насамперед через наявність факту реалізації тіньових схем виведення капіталу українських фінансово-промислових груп в офшорні зони ще у період великої приватизації та повернення наразі вітчизняного капіталу в країну).

Також, на жаль, дані про вкладені ПІІ в економічну сферу суспільного життя регіонів нашої держави свідчать про те, що кошти виробничого призначення не вкладаються у стратегічні високотехнологічні та наукомісткі виробництва (серед яких продукція оборонно-промислового комплексу, авіаційна та аерокосмічна галузі, електроніка, оптоелектроніка, виробництво електронних обчислювальних машин та засобів зв'язку тощо), а йдуть на розвиток галузей четвертого (автомобілебудівна, хімічна, нафтопереробна промисловості та ін.), третього (важке та електротехнічне машинобудування, виробництво та прокат сталі, неорганічна хімія, будівництво ліній електропередач та ін.), другого (вугледобувна галузь, чорна металургія, оброблення металу і т.д.) технологічних укладів [5, с. 287].

За даними Державної служби статистики України, у 2017 р. (табл. 1) лідером за обсягами залучених прямих іноземних інвестицій було м. Київ (22,4 млрд. дол. США). Наступні позиції займали Дніпропетровська (3,5 млрд. дол. США), Київська (1,5 млрд. дол. США), Одеська (1,3 млрд. дол. США), Донецька

(1,2 млрд. дол. США), Львівська (1,1 млрд. дол. США) та Полтавська області (1 млрд. дол. США). Найнижчі показники мали Кіровоградська (58,9 млн. дол. США), Чернівецька (57,1 млн. дол. США) та Тернопільська області (48,2 млн. дол. США). Позитивну динаміку в частині залучення прямих інвестицій за період із 2013 р. по 2017 р. продемонстрували Чернігівська (зростання на 136,3 млн. дол. США або в 2,3 рази), Івано-Франківська (зростання на 183,9 млн. дол. США або 28,6%) та Полтавська області (зростання на 60,7 млн. дол. США або 6,4%). Решта регіонів мали протягом цього періоду тенденцію до спаду цього показника (як і загальний обсяг прямих інвестицій, укладених в економіку України в цілому (37,5 млрд. дол. США у 2017 р. проти 51,7 млрд. дол. США у 2013 р.)).

Загалом, усі регіони України можна умовно розподілити за 4 групами залежно від обсягів залучених ПІІ: регіони-лідери із залучення прямих інвестицій; регіони, які слідують за лідером; регіони з помірним рівнем залучення прямих інвестицій; регіони зі слабким рівнем залучення прямих інвестицій (табл. 2).

Лідером із залучення прямих інвестицій в Україні є м. Київ, до якого у 2017 р. було спрямовано майже 60% усього обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених країною за цей період. Досягненню такого високого показника сприяє налагодження тісної співпраці міста з європейськими партнерами (так, наприклад, створення центру I-Hub за підтримки Уряду Норвегії, діяльність якого спрямована на підтримку проектів та підприємств ІТ-сфери), активного використання інструментом стимулювання прямих інвестицій програми здешевлення кредитів для суб'єктів малого та середнього підприємництва (зокрема завдяки співпраці з Німецьким Банком Розвитку та підтримці Федерального міністерства економічного розвитку та співробітництва Німеччини на здешевлені кредити, відсоткова ставка за якими складає 7,5%, через Українсько-Німецький Фонд виділено 10 млн. євро) [6].

Із-поміж областей України за цей період найвищі позиції за обсягами залуче-

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економічну сферу суспільного життя України у розрізі регіонів за 2013–2017 рр. *

Найменування регіону	Станом на 01.01, млн. дол. США					Абсолютне відхилення (2017 р. до 2013 р.), млн. дол. США	Відносне відхилення (2017 р. до 2013 р.), %	Середнє значення по регіону за 2013–2017 рр., млн. дол. США (x)
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.			
Вінницька	248,2	309,4	223,0	187,8	180,0	-68,2	-27,5	229,7
Волинська	380,5	341,3	271,2	247,1	249,4	-131,1	-34,5	297,9
Дніпропетровська	9880,1	8913,0	5775,8	4009,9	3491,1	-6389,0	-64,7	6414,0
Донецька	3566,7	3789,1	2322,0	1748,0	1249,6	-2317,1	-65,0	2535,1
Житомирська	336,9	362,9	259,8	222,7	216,3	-120,6	-35,8	279,7
Закарпатська	406,4	437,5	334,2	311,8	317,0	-89,4	-22,0	361,4
Запорізька	1027,6	1075,3	843,4	682,7	859,1	-168,5	-16,4	897,6
Івано-Франківська	642,7	813,8	925,9	836,6	826,6	183,9	28,6	809,1
Київська	1798,2	1951,5	1750,3	1593,4	1516,8	-281,4	-15,6	1722,0
Кіровоградська	90,9	147,1	70,6	52,5	58,9	-32,0	-35,2	84,0
Луганська	785,5	826,4	578,2	443,9	436,4	-349,1	-44,4	614,1
Львівська	1315,8	1379,5	1197,7	1101,0	1111,4	-204,4	-15,5	1221,1
Миколаївська	244,7	282,8	228,9	212,8	213,5	-31,2	-12,8	236,5
Одеська	1629,1	1671,7	1430,4	1330,1	1330,4	-298,7	-18,3	1478,3
Полтавська	942,3	1064,7	1039,4	1000,1	1003,0	60,7	6,4	1009,9
Рівненська	277,9	292,6	242,5	199,6	159,5	-118,4	-42,6	234,4
Сумська	386,5	422,7	263,3	199,1	190,0	-196,5	-50,8	292,3
Тернопільська	63,9	68,9	55,8	49,2	48,2	-15,7	-24,6	57,2
Харківська	2174,3	2131,9	1728,8	1554,6	639,0	-1535,3	-70,6	1645,7
Херсонська	251,5	275,2	208,2	211,0	201,3	-50,2	-20,0	229,4
Хмельницька	205,1	224,5	189,1	165,5	158,2	-46,9	-22,9	188,5
Черкаська	882,5	887,9	512,9	348,0	334,4	-548,1	-62,1	593,1
Чернівецька	64,2	80,2	68,6	59,1	57,1	-7,1	-11,1	65,8
Чернігівська	105,0	128,4	99,8	92,1	241,3	136,3	129,8	133,3
м. Київ	23998,6	25825,6	20105,5	19296,0	22425,1	-1573,5	-6,6	22330,2
Разом:	51705,3	53704,0	40725,4	36154,5	37513,6	-14191,7	-27,4	43960,6

* Розраховано за даними Державної служби статистики України [3] (без урахування показників АР Крим та м. Севастополь у 2014–2017 рр., а також без частини зони проведення антитерористичної операції (наразі – Операції об'єднаних сил))

них прямих іноземних інвестицій займає Дніпропетровська область (3,5 млрд. дол. США або 9,3% від загального обсягу). Це зумовлено тим, що область має багато промислових об'єктів для інвестування (Група Метінвест, ДТЕК, ПАТ «Інтерпайп – Нижньодніпровський трубопрокатний завод», ПрАТ «Дніпропетровський олійно-екстракційний завод», ДП ВО «Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова», холдинг «Агро-союз»,

ТОВ «Маїссадур Семанс Україна» тощо), супроводжує низку національних («Індустріальні парки України», «Чисте місто», «Вчасна допомога», «Відкритий світ», «Енергія природи») та регіональних інвестиційних проектів [7].

До областей, які було віднесено до групи регіонів із помірним рівнем залучення прямих інвестицій, належать Донецька, Київська, Львівська, Одеська, Полтавська області. До них надходило у 2017 р. су-

**Розподіл регіонів України за обсягом залучення
прямих іноземних інвестицій у 2017 р. ***

Група	Регіони, які входять до групи	Частка групи у загальному обсязі залучених прямих інвестицій, %
Регіони-лідери з залучення прямих інвестицій	м. Київ	59,8
Регіони, які слідує за лідером	Дніпропетровський	9,3
Регіони з помірним рівнем залучення прямих інвестицій	Донецький, Київський, Львівський, Одеський, Полтавський	16,5
Регіони зі слабким рівнем залучення прямих інвестицій	Вінницький, Волинський, Дніпропетровський, Житомирський, Закарпатський, Запорізький, Івано-Франківський, Кіровоградський, Луганський, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Харківський, Херсонський, Хмельницький, Черкаський, Чернівецький, Чернігівський	14,4

* Складено авторами (без урахування показників АР Крим та м. Севастополь, а також без частини зони проведення антитерористичної операції (наразі – Операції об'єднаних сил))

**Обсяги залучення прямих іноземних інвестицій
у розрізі соціально-економічних макрорегіонів України ***

Найменування макрорегіону	Області, які входять до макрорегіону	Обсяг прямих інвестицій по макрорегіону, млн. дол. США		Абсолютне відхилення, млн. дол. США	Відносне відхилення, %
		2013 р.	2017 р.		
Західний	Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька	3356,5	2927,4	- 429,1	- 12,8
Північний	Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська	2626,6	2164,4	- 462,2	- 17,6
Південний	Автономна Республіка Крим, Миколаївська, Одеська, Херсонська	2125,3	1745,2	- 380,1	- 17,9
Центральний	Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська	2163,9	1576,3	- 587,6	- 27,2
Східний	Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська	17049,3	6642,7	- 10406,6	- 61,0
Разом по Україні:	27321,6	15056,0	- 12265,6	- 44,9	

* без урахування показників АР Крим та без частини зони проведення антитерористичної операції (наразі – Операції об'єднаних сил); також не враховано показник м. Київ (з огляду на суттєве перевищення показника по Україні)

Таблиця 4

**Рейтинг областей України за рівнем інвестиційної ефективності,
4 квартал 2017 р. ***

Рівень рейтингу	Область	Кількість набраних балів	Місце в рейтингу
іneA – максимальний (понад 200 балів)	Дніпропетровська	236	1
	Волинська	218	2
	Львівська	208	3
	Київська	203	4
	Закарпатська	202	5
іneB – високий (від 181 до 200 балів)	Івано-Франківська	190	6
	Харківська	190	7
	Полтавська	185	8
	Вінницька	181	9
іneC – вище середнього (від 161 до 180 балів)	Одеська	165	10
	Запорізька	161	11
іneD – середній (від 141 до 160 балів)	Черкаська	159	12
	Миколаївська	158	13
	Житомирська	151	14
іneE – нижче середнього (від 121 до 140 балів)	Рівненська	140	15
	Тернопільська	132	16
	Чернігівська	128	17
	Кіровоградська	122	18
іneF – низький (від 101 до 120 балів)	Херсонська	120	19
	Хмельницька	111	20
	Чернівецька	110	21
іneG – мінімальний (менше 101 бала)	Сумська	72	22

* Дані рейтингового агентства Єврорейтинг [9]

марно 16,5% усіх прямих іноземних інвестицій в Україні. Ця група регіонів розвиває свій інвестиційний потенціал через реалізацію низки інвестиційних проектів та програм сприяння залученню інвестицій, що передбачає формування інституційного середовища для активізації інвестиційної діяльності, просування інвестиційного потенціалу, реалізацію іміджевої стратегії, розвиток міжнародної співпраці. Перспективним напрямом у сфері залучення прямих іноземних інвестицій для цієї групи регіонів є розвиток індустріальних парків, на території яких би розміщувалися підприємства приладобудування, машинобудування та інших сфер виробництва, створюваних на основі впровадження нових технологічних розробок, логістичні підприємства, підприємства інформаційних, телекомунікаційних технологій та нанотехнологій, виробництва електроніки, харчової та переробної промисловості, підприємства з розроблення та виробни-

цтва високотехнологічних медичних виробів, біотехнології тощо.

Розглядаючи тенденції залучення прямих іноземних інвестицій у розрізі соціально-економічного розвитку регіонів України, доцільно розрахувати обсяги прямих інвестицій, які надходили до таких п'яти макрорегіонів України (класифікація запропонована В. Баштанником [8]): Західного, Північного, Південного, Центрального, Східного (табл. 3).

Із-поміж макрорегіонів України найбільші обсяги ПІІ залучались до Східного макрорегіону. Якщо розглянути динаміку цього показника, то за період із 2013 р. до 2017 р. відбулось суттєве його зменшення (на 61%) через соціально-економічну нестабільність у цьому регіоні та неврахування частини даних по Донецькій та Луганській областях у статистичних підрахунках. За експертною оцінкою, ці області відкривають нові можливості для інвестування на найближчу перспективу, оскільки потре-

бують значних капіталовкладень у відновлення та розвиток, а також створення нових робочих місць для переселенців.

Відносно сталою можна вважати позицію Західного регіону, який посідає 2 місце серед макрорегіонів України за цим показником та який мав лише незначне скорочення обсягів ПІІ з 2013 р. по 2017 р. на рівні 12,8%. Саме в Західному регіоні було відкрито перший в Україні регіональний підрозділ Офісу залучення та підтримки інвестицій, створений КМУ України 19.10.2017 р., оскільки регіон відрізнявся сталим та прогресивним підходом місцевих органів влади до підтримки інвестицій та потужним інвестиційним потенціалом, підтвердженням чого є позиції західних областей у рейтингу інвестиційної ефективності (табл. 4). Залученню ПІІ до Західного регіону сприяє також і близькість до сусідніх країн ЄС.

Так, три західні області (Волинська, Львівська, Закарпатська) мають максимальний рівень рейтингу (понад 200 балів) та одна область (Івано-Франківська) – високий (190 балів), що робить у цілому Західний регіон інвестиційно-ефективним (рівень у рейтингу ineC є вище середнього – 164 бали) (табл. 5).

На схожому рівні знаходиться Центральний регіон (162 бали). Високий рівень інвестиційної ефективності притаманний Східному макрорегіону (196 балів), зокрема через лідируючі позиції у частині залучення ПІІ Дніпропетровської області.

Рейтинг інвестиційної ефективності базується на оцінці результатів використання інвестицій у регіоні (зокрема інвести-

ційна активність – капітальні інвестиції, іноземні інвестиції та будівельні роботи, а також соціально-економічний ефект від інвестицій (заробітна плата, введення житла в експлуатацію, працевлаштування безробітних та надані послуги)). Дослідження результатів рейтингу дали змогу встановити, що належним ступенем успішності залучення інвестицій, а також позитивним впливом на підвищення рівня благоустрою та соціально-економічного розвитку регіону характеризуються Східний, Західний та Центральний регіони.

Висновки і пропозиції. Таким чином, вищевикладене дало змогу відзначити нерівномірність в обсягах залучення прямих іноземних інвестицій у регіони України, що зумовлює необхідність звернути увагу на досвід заохочення та використання прямих іноземних інвестицій тих областей, що є лідерами у цій сфері, та диференціювати підходи до державної політики у цій частині відповідно до рівня суспільно-економічного розвитку окремого макрорегіону. Так, із позитивного досвіду інвестиційно-ефективних регіонів можна виокремити такі аспекти: участь регіону у реалізації національних та регіональних проектів; використання інструменту державно-приватного партнерства, що дозволяє акумулювати кошти з різних джерел фінансування; застосування інвестиційних стимулів, наприклад, програм здешевлення кредитів; розвиток інвестиційної інфраструктури, створення індустріальних парків; сталий та прогресивний підхід місцевих органів влади до підтримки інвестицій тощо.

Таблиця 5

Рейтинг соціально-економічних макрорегіонів України за рівнем інвестиційної ефективності, 4 квартал 2017 р. *

Найменування макрорегіону	Області, які входять до макрорегіону	Усереднений бал по макрорегіону	Рівень рейтингу
Західний	Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька	164	ineC – вище середнього
Північний	Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська	139	ineE – нижче середнього
Південний	Миколаївська, Одеська, Херсонська, АР Крим	148	ineD – середній
Центральний	Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська	162	ineC – вище середнього
Східний	Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська	196	ineB – високий

* Розраховано авторами за даними рейтингового агентства Єврорейтинг

Список використаної літератури:

1. Doing Business. Група Всемирного банку: веб-сайт. URL: <http://russian.doingbusiness.org/data/explore/economies/ukraine> (дата звернення: 28.08.2018).
2. Інвестиційний клімат в Україні. Міністерство закордонних справ України: веб-сайт. URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat> (дата звернення: 28.08.2018).
3. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) (2010-2017). Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg/pi_ak_ks_reg_u.zip (дата звернення: 28.08.2018).
4. Інвестиційне співробітництво між Україною та ЄС. Міністерство закордонних справ України: веб-сайт. URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ukr-eu-investment> (дата звернення: 28.08.2018).
5. Ткаленко С. І. Інвестиційна безпека в умовах глобалізації фінансових потоків. Збірник наукових праць Національного університету державної по-даткової служби України. 2010. № 1. С. 282–292.
6. Інвестиції у Київ стимулює співпраця з європейськими партнерами. Офіційний портал Києва: веб-сайт. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/investitsi_ukiv_stimulyuye_spi_vpratsya_z_yevropeyskimi_partnerami_gennadiyplis.html (дата звернення: 28.08.2018).
7. Інвестиції у Дніпропетровщину. Дніпропетровський регіональний центр з інвестицій та розвитку: веб-сайт. URL: <http://investdnipro.wixsite.com/main/investdnipro100314> (дата звернення: 28.08.2018).
8. Чмирьова Л.Ю., Федяй Н.О. Районування території України як один з факторів просторового соціально-економічного розвитку регіонів. Ефективна економіка. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1878> (дата звернення: 28.08.2018).
9. Рейтинг інвестиційної ефективності областей. Рейтингове агентство Єврорейтинг: веб-сайт. URL: <http://euro-rating.com.ua/regiony/rejting-list/rejting-list-oblastej/> (дата звернення: 28.08.2018).

Мерзляк А. В., Скрябина Д. С. Механизм государственного регулирования процесса привлечения прямых иностранных инвестиций в регионы Украины в системе общественно-экономической жизни

В статье проведен анализ основных тенденций и структуры привлечения прямых иностранных инвестиций в общественно-экономическую жизнь Украины и ее регионов. Охарактеризованы механизмы государственного регулирования привлечения прямых иностранных инвестиций в Украину. Сгруппированы регионы Украины в зависимости от объемов привлеченных прямых иностранных инвестиций, обоснован опыт каждой группы в части привлечения инвестиций. Определен рейтинг социально-экономических макрорегионов Украины с точки зрения привлечения прямых иностранных инвестиций, а также уровня их инвестиционной эффективности. Выявлен положительный опыт стимулирования и использования прямых иностранных инвестиций регионов и социально-экономических макрорегионов – лидеров в этой сфере.

Ключевые слова: механизмы государственного регулирования, прямые иностранные инвестиции, регионы, макрорегионы, социально-экономическое развитие, общественно-экономическая жизнь, инвестиционная эффективность, тенденции и приоритеты, рейтинг.

Merzlyak A., Scriabina D. Mechanism of public regulation of the process of foreign direct investment attraction to the regions of Ukraine in the system of socio-economic life

In the article the main tendencies of attraction and the structure of foreign direct investments to the socio-economic life of Ukraine and its regions are analyzed. The mechanisms of public regulation of direct foreign investments attraction in Ukraine are characterized. The regions of Ukraine according to the volumes of attracted foreign direct investments are grouped and the experience of each group in the sphere of attraction of investments is substantiated. Socio-economic macro-regions of Ukraine from the point of view of attraction of foreign direct investments, as well as their investment efficiency are defined. Positive experience of stimulation and use of direct foreign investments by regions and socio-economic macro-regions – leaders in this sphere are revealed.

Key words: mechanisms of public regulation, direct foreign investments, regions, macro-regions, socio-economic development, socio-economic life, investment efficiency, trends and priorities, rating.